

Приватний вищий навчальний заклад
«Медико-Природничий Університет»

м. Миколаїв

СИЛАБУС

Навчальна дисципліна	Вступ до спеціальності
Освітньо-професійна програма	Психологія
Освітньо-професійний ступінь	Перший (бакалаврський)
Спеціальність	053 Психологія
Галузь знань	05 «Соціальні та поведінкові науки»
Статус дисципліни	Обов'язкова
Форма навчання	Очна
Рік навчання/семестр	I рік, семестр 1
Кількість кредитів ECTS/ Обсяг	Кредитів 3 усього годин 90 лекцій 20 семінарські 16 самостійна робота 54
Викладач ПП	Литовченко В.П.
E-mail, контактний телефон викладача	
Посилання на сайт	
Консультації	За графіком впродовж навчального року
Анотація до курсу	Курс «Вступ до спеціальності» є ознайомлення студентів психологічної спеціальності з основними положеннями цієї навчальної дисципліни і професійної діяльності. Зокрема з понятійним апаратом психологічної науки, методологією, найбільш загальними відомостями про історію розвитку психологічної науки; а також дисципліна знайомить зі сферами і галузями, видами діяльності практичного психолога, основними принципами, функціями роботи психолога і професійно-етичними нормами.
Мета та завдання курсу	Метою вивчення навчальної дисципліни є поглиблення знань з психології шляхом розкриття головних напрямків та особливостей професійної діяльності психолога-практика, психолога-дослідника. Основне завдання навчальної дисципліни – є орієнтування майбутнього психолога в наукових засадах психологічної практики; формування загального уявлення про практичну психологію як теоретичну основу психологічної практики; формування загального уявлення про зміст та особливості професійної діяльності психологів; характеристику змісту і особливостей основних напрямків професійної діяльності психологів у різних сферах життєдіяльності суспільства; ознайомлення з основними соціальними, психологічними, моральними та духовними проблемами у діяльності психолога і вимогами до особистості психолога; орієнтування в індивідуальній програмі та методах професійного й особистісного розвитку і саморозвитку; підготовку психолога до ефективного навчання у вищому навчальному закладі.

У результаті вивчення даного курсу „Вступ до спеціальності” студенти повинні знати історію, основні категорії і поняття психологічної науки, її предмет і методи психологічного дізнання. Психологія відкривається перед студентом і як наукове знання, що створювалося і розвивалося силами вчених-дослідників різних країн і часів, а також як певна сфера діяльності спеціалістів – практичних психологів. Наука і практична психологія – дві тісно переплетені, але разом з тим сфери діяльності, які істотно відрізняються одна від одної. Студенти мають з’ясувати специфіку і взаємозв’язки цих сфер. Після проведення практичних занять студенти повинні **вміти** застосовувати одержані теоретичні знання, проводити аналіз виниклих психологічних чи життєвих ситуацій з позиції психологічних знань і у подальшому використовувати ці знання для їх вирішення.

Програмні результати навчання

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 5. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК 7. Здатність генерувати нові ідеї.

ЗК 10. Здатність реалізовувати свої права і обов’язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 11. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Фахові компетентності спеціальності:

СК 01. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.

СК 02. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.

СК 04. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.

СК 11. Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.

Програмні результати навчання:

ПРН 1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв’язання .

ПРН 2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань для розуміння спеціальних розділів психології з метою майбутньої спеціалізації та освоєння міждисциплінарного зв’язку.

ПРН 3. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у тому числі з використанням інформаційно-комунікаційних технологій для вирішення професійних завдань.

ПРН 9. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв’яснення.

ПРН 10. Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, відстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до особливостей співрозмовника в умовах міжособистісної взаємодії.

ПРН 15. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку, вміло використовувати психотерапевтичні прийоми і прийоми впливу на свідомість і поведінку.

ПРН 17. Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.

Зміст курсу		
№ з/п	ТЕМИ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ	Кількість годин
1	Тема 1. Психологічна наука і її місце в системі інших наук. Основні теоретичні підходи у вітчизняній та зарубіжній психології. Завдання психології: пізнавальна, прикладні, психологічна допомога. Основні галузі психології.	2
2	Тема 2. Система психологічної служби. Центри та заклади науково-дослідної, прикладної та практичної психології в Україні	2
3	Тема 3. Паспорт спеціальності. Об'єкт і основні види діяльності психолога.	4
4	Тема 4. Становлення особистості професіонала	4
5	Тема 5. Етичний кодекс професійної діяльності психолога	4
6	Тема 6. Особливості підготовки спеціалістів з вищою освітою	4
	Усього:	20
№ з/п	ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ	Кількість годин
1	Тема 3. Паспорт спеціальності. Об'єкт і основні види діяльності психолога.	4
2	Тема 4. Становлення особистості професіонала	4
3	Тема 5. Етичний кодекс професійної діяльності психолога	4
4	Тема 6. Особливості підготовки спеціалістів з вищою освітою	4
	Усього:	16
№ з/п	ТЕМИ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ	Кількість годин
1	Тема 1. Психологічна наука і її місце в системі інших наук. Основні теоретичні підходи у вітчизняній та зарубіжній психології. Завдання психології: пізнавальна, прикладні, психологічна допомога. Основні галузі психології.	6
2	Тема 2. Система психологічної служби. Центри та заклади науково-дослідної, прикладної та практичної психології в Україні	8
3	Тема 3. Паспорт спеціальності. Об'єкт і основні види діяльності психолога.	10
4	Тема 4. Становлення особистості професіонала	10
5	Тема 5. Етичний кодекс професійної діяльності психолога	10
6	Тема 6. Особливості підготовки спеціалістів з вищою освітою	10
	Усього:	54

Пререквізити	
Кореквізити	«Загальна психологія», «Педагогічна психологія», «Психодіагностика», «Соціальна психологія»
Постреквізити	Післядипломне навчання та також закладає фундамент для подальшого засвоєння здобувачами знань та вмінь з циклу дисциплін професійної та практичної підготовки за освітнім рівнем магістр
Методи навчання	<p>I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності</p> <p>1) За джерелом інформації:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Словесні: лекція (традиційна, проблемна) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація), семінари, пояснення, розповідь, бесіда. • Наочні: спостереження, ілюстрація, демонстрація. <p>2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.</p> <p>3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.</p> <p>4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під</p>

	керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проєктів. II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності: 1) Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості.
Засоби діагностики	Форма поточного контролю – усне опитування, тестування на практичних заняттях, виконання індивідуальних завдань. Періодична форма контролю – виконання контрольних робіт, розробка проєктів, планів, колоквиуми, творчі роботи. У процесі навчання студентів використовуються наступні методи контролю: методи усного контролю, методи письмового контролю, методи практичного контролю, дидактичні тести, спостереження, методи програмованого контролю. Відповідно до вимог регламенту навчального процесу для успішного засвоєння знань студентами та об'єктивного їх оцінювання здійснюється: <ul style="list-style-type: none"> • систематичний поточний контроль знань під час практичних занять у формі вибіркового усного опитування та практичних завдань, підготовки доповідей за темою заняття, доповнень до доповідей, участі в обговоренні, презентації самостійних завдань. • модульний контроль у формі стандартизованого опитування за теоретичними питаннями, написання студентами поточних письмових тестових завдань, практичних завдань за означеними модулями.
Засоби контролю	поточний контроль, підсумковий контроль (залік)
Перелік питань до підсумкового контролю вивчення курсу	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Предмет і задачі психології. Людина, індивід особистість як об'єкт вивчення психології. 2. Зв'язок психології з іншими науками, що вивчають людину. 3. Місце психології в системі сучасних наук. 4. Класифікація психічних явищ: психічні процеси, психічні стани, психічні властивості. їх ознаки та характеристики. 5. Основні вимоги до методів психологічних досліджень. їх класифікація, властивості і межі використання. 6. Метод спостереження: визначення, правила організації спостережень, проблема об'єктивності. 7. Бесіда, анкета, інтерв'ю, як способи отримання психологічної інформації. Умови використання 8. Метод тестів: поняття, види, вимоги до тестів, оцінка об'єктивності. 9. Експеримент як основний метод психології. Види психологічних експериментів. Вимоги до їх проведення. 10. Характеристика галузей сучасної психології. 11. Поняття про психіку. Психіка як властивість високоорганізованої живої матерії. 12. Основні функції психіки. 13. Походження і суть терміна "психологія" 14. Ідеалістичні та матеріалістичні уявлення античних філософів 15. Виділення психології у самостійну науку 16. "Наукове" та "побутове" психологічне знання 17. Місце психології в системі інших наук 18. Зв'язок психології з природничими науками 19. Зв'язок психології з гуманітарними науками 20. Наукові школи і напрямки у психології 21. Біхевіоризм та гештальтпсихологія 22. Психоаналіз 23. Принципи і методи психології 24. Організаційні методи психології 25. Емпіричні методи 	

26. Психологія як професія
27. Психотехніка як галузь психології
28. Галузі діяльності професійного психолога
29. Функції практичного психолога
30. Основні види діяльності психологічної служби
31. Вимоги до психолога. Емпатія
32. Етичний кодекс психолога. Професійно-етичні норми
33. Охарактеризуйте основний вид діяльності, мету діяльності, результат діяльності, основні джерела професійної активності практичного психолога. 34. Охарактеризуйте основний вид діяльності, мету діяльності, результат діяльності, основні джерела професійної активності прикладного психолога. 35. Охарактеризуйте основний вид діяльності, мету діяльності, результат діяльності, основні джерела професійної активності психолога теоретика.
36. Опишіть основні принципи Етичного кодексу психолога.
37. Охарактеризуйте цілі та форми просвітницької діяльності практичного психолога.
38. Охарактеризуйте особливості психодіагностичної діяльності практичного психолога.
39. Охарактеризуйте особливості психопрофілактичної діяльності практичного психолога.
40. Охарактеризуйте особливості психокорекційної діяльності практичного психолога.
41. Опишіть основні види психологічного консультування.
42. Опишіть основні етапи психодіагностичного дослідження.
43. Які форми профілактичної роботи застосовує практичний психолог в своїй роботі?
44. Охарактеризувати посадові обов'язки та вимоги до кваліфікації практичного психолога.
45. Охарактеризуйте основні професійні вміння практичного психолога.
46. Опишіть основні складові професійної придатності особистості практичного психолога.
47. Опишіть роль професійних спілок та асоціацій в роботі практичного психолога.
48. Опишіть специфіку роботи практичного психолога в організації малого бізнесу.
49. Опишіть специфіку роботи практичного психолога в психологічній службі системи освіти.
50. Які форми просвітницької роботи застосовує практичний психолог в своїй роботі?
51. Опишіть основні етапи процедури психодіагностичного обстеження.
52. Опишіть основні вимоги до місця проведення психологічного консультування.
53. Форми практичної роботи психолога (різновиди тренінгової роботи).
54. Основні сфери діяльності психолога.
55. Завдання психології в системі освіти.
56. Основні проблеми психології бізнесу-реклама та менеджмент.
57. Психологічна допомога в сім'ях в подоланні різних психологічних проблем.
58. Психологічна робота в медичній сфері.
59. Психологія праці і організаційна психологія, основні завдання.
60. Психологія в економіці.
61. Психологія в юридичній практиці.
62. Робота психолога в спорті.
63. Психологічне консультування як професійна діяльність психолога.
64. Оцінка ефективності діяльності психолога.
65. Важливі вимога до особистості психолога.
66. Основи організації роботи психолога.
67. Основні складові ефективної моделі психолога фахівця.
68. Індивідуальний стиль діяльності психолога.
69. Основні етапи розвитку психолога-професіонала.
70. Кризи професійного становлення.
71. Основні проблеми психології бізнесу-реклама та менеджмент.
72. Психологічна допомога в сім'ях в подоланні різних психологічних проблем.
73. Психологічна робота в медичній сфері.
74. Психологія праці і організаційна психологія, основні завдання.
75. Психологія в економіці.
76. Психологія в юридичній практиці.
77. Робота психолога в спорті.
78. Психологічне консультування як професійна діяльність психолога.
79. Оцінка ефективності діяльності психолога.
80. Важливі вимога до особистості психолога.

81. Основи організації роботи психолога.
82. Основні складові ефективної моделі психолога фахівця.
83. Індивідуальний стиль діяльності психолога.
84. Основні етапи розвитку психолога-професіонала.
85. Кризи професійного становлення.
86. Проблема професійних деструкцій в розвитку психолога.
87. Розвиваюча функція і її реалізація в роботі психолога (в навчальних закладах, сім'ї та інше).
88. Проблема саморозвитку психолога-професіонала.
89. Типи і рівні професійного життєвого і особистісного самовизначення психолога
90. Рівні організації можливостей які є у психолога-фахівця

Політика курсу

Навчальна дисципліна «Вступ до спеціальності» є обов'язковою дисципліною для здобувачів вищої освіти освітньо-професійної програми «Психологія» спеціальності 053 Психологія.

При вивченні навчальної дисципліни «Вступ до спеціальності» здобувач виконує завдання згідно з навчальним планом та у відповідності до програми силабусу, що включають відвідування практичних занять, опрацювання інформаційних джерел та літератури, підготовку до занять, підготовку презентацій.

Запізнені завдання (письмові роботи). Здобувачам вищої освіти, які вчасно не мають можливості скласти домашні завдання викладач надає можливість для їх повторного виконання й складання у визначеним ним термін.

Академічна доброчесність. Очікується, що роботи здобувачів будуть їхніми оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують приклади можливої академічної не доброчесності. Виявлення ознак академічної не доброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її не зарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману.

Відвідування занять. Відвідувати усі види навчальних занять; вчасно інформувати деканат про неможливість відвідувати навчальні заняття, складати (перескладати) екзамени, заліки тощо через поважні причини; подати підтверджувальні документи, що засвідчують поважну причину, яка унеможливила відвідування навчальних занять, складання (перескладання) екзаменів, заліків тощо; ліквідувати академічну заборгованість у встановлені терміни.

Література. Уся література, яку здобувачі вищої освіти не можуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Здобувачі заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.

Політика оцінювання курсу

За результатами поточного, модульного та семестрового контролів виставляється підсумкова оцінка за 100-бальною шкалою, національною шкалою та шкалою ECTS.

Модульний контроль: кількість балів, які необхідні для отримання відповідної оцінки за змістовий модуль упродовж семестру.

Семестровий (підсумковий) контроль: виставлення семестрової оцінки студентам, які опрацювали теоретичні теми, практично засвоїли їх і мають позитивні результати, набрали необхідну кількість балів.

Загальні критерії оцінювання успішності студентів, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», подано в таблиці нижче.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу студента на практичних заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в режимі комп'ютерної діагностики або з використанням роздрукованих завдань.

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

Оцінка	Критерії оцінювання
«відмінно»	Ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності в розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
«добре»	Ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни,

	успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні помилки.
«задовільно»	Ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність із основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою. Можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача.
«незадовільно»	Виставляється студентові, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться студентові, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення закладу вищої освіти без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

Система оцінювання роботи здобувачів освіти упродовж 1 семестру

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю
I. Обов'язкові	
1.1. Відвідування лекцій	1
1.2. Відвідування практичних занять	1
1.3. Робота на практичному занятті	2
1.4. Виконання завдань для самостійної роботи	2
1.5. Виконання модульної роботи	12
Разом: 60	
Максимальна кількість балів за обов'язкові види роботи: 60	
Всього балів за теоретичний і практичний курс: 60	

1. Бали за відповіді на групових заняттях – 5 б.:

- Оцінюється робота студента, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.

- Оцінюється робота студента, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки – 4 б.

Оцінюється робота студента, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, записує основні формули, рівняння, закони. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки – 3 б.

Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань – 2 б.

Оцінюється робота студента, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді – 1 б.

Оцінка «Відмінно» - 90-100 балів ставиться за умов, якщо студент дав лаконічні і ґрунтовні відповіді на всі запропоновані йому питання. Відповідь свідчить, що студент вільно володіє всім матеріалом курсу, передбаченим робочою програмою, при тому, він має не розрізненні знання окремих тем курсу, а володіє ним комплексно. Студент уміє аргументувати свою відповідь, навести необхідні докази, приклади; аналізувати запропоновані ситуації, посилаючись на джерела інформації. Студент розуміє

значимість відповідних знань для особистого життя та для майбутньої професійної діяльності, підтверджуючи це конкретними прикладами.

Найвища оцінка ставиться також за вміння наводити протилежні підходи до оцінки тих чи інших феноменів, співставлення різних наукових позицій, вміння вести полеміку з дослідниками. Під час відповіді студент має продемонструвати не репродуктивну, а творчу розумову діяльність.

Оцінка «Добре» - 75-89 балів ставиться за умов, якщо студент викладає відповідь на кожне питання логічно, розкриваючи основний зміст. Разом з тим, відповіді не вистачає ґрунтовності, всебічності, деякі важливі нюанси пропущені. При доборі та наведенні фактів та прикладів студент припускається незначних помилок. В той же час, студент не розуміє актуальності питань які висвітлюються. У висловлюванні власної думки зустрічаються певні неточності. Висновки не носять повного та логічного підсумку.

Оцінка «Задовільно» - 60-74 балів виставляється студенту в разі, якщо він не повністю розкрив питання, або не відповів на деякі з них, що свідчить про відсутність повного комплексного засвоєння матеріалів курсу (знає лише певні теми). Відсутня ґрунтовність у розгляді питань, порушується логіка викладу питання. Студент не вміє аналізувати матеріал, не розуміє актуальність проблеми для сьогодення. Аргументація відповіді слабка, вибіркова, мають місце суттєві помилки у використанні фактичного матеріалу. Висновки не відбивають суті питання, або відсутні.

Оцінка «Незадовільно» - 21-60 балів виставляється студенту в разі, коли кожне з питань висвітлено поверхнево, або не висвітленими залишаються більшість питань. В процесі висвітлення питань допущені значні помилки, студент не знає, або плутає фактичний матеріал, не здатний аналізувати основні проблеми, не демонструє творчої розумової діяльності. Власна думка і висновки відсутні. Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

Рекомендована література

1. Загальна психологія. Семінарські та практичні заняття. — Методичний посібник. — К.: ПП «Дірект Лайн», 2019. — Частина 1. — 72 с.
<https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/983e59d8-a323-4d96-b344-0923c44a87f6/content>
2. Вітенко І.С., Вітенко Т.І. Основи психології. — Вінниця: Нова книга, 2001.
3. Лазуренко О.О. Основи психології: навч.-метод. посіб. — К., 2002. — 168 с.
4. Максименко С.Д., Соловієнко В.О. Загальна психологія. — К., 2000.
5. Панюк В., Титаренко Т., Черпалева Н. та ін. Основи практичної психології. — К.: Либідь, 2006.
5. Радевич-Винницький Я. Етикет і культура спілкування. — К.: Знання, 2006.
6. Трофімов Ю.Л. Психологія. — К.: Либідь, 2000. Трухін І.О. Соціальна психологія спілкування. — К., 2005.

Додаткова

1. Жигайло Н.І. Соціальна психологія. — Львів: Новий Світ, 2007
2. Корольчук М.С., Крайнюк В.М., Марченко В.М. Психологія: схеми, опорні конспекти, методики. — К., Ельга Ніка-Центр, 2006.
3. Психологія / За ред. отця Юзефа Макселона. — Львів, Монастир Монахів Студійського Уставу, видавничий відділ "Свічадо", 1998.
4. Цигульська Т.Ф. Загальна та прикладна психологія: Курс лекцій. — К.: Наук. думка, 2000.

Електронні ресурси

1. <http://psylib.kiev.ua/>
2. <http://u-psihologa.com.ua/library.html>
3. <http://eprints.zu.edu.ua/36953/1/%D0%A0%D0%97%D0%BE%D1%88%D0%B8%D1%82%20%D0%9F%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%8F%202023.pdf>